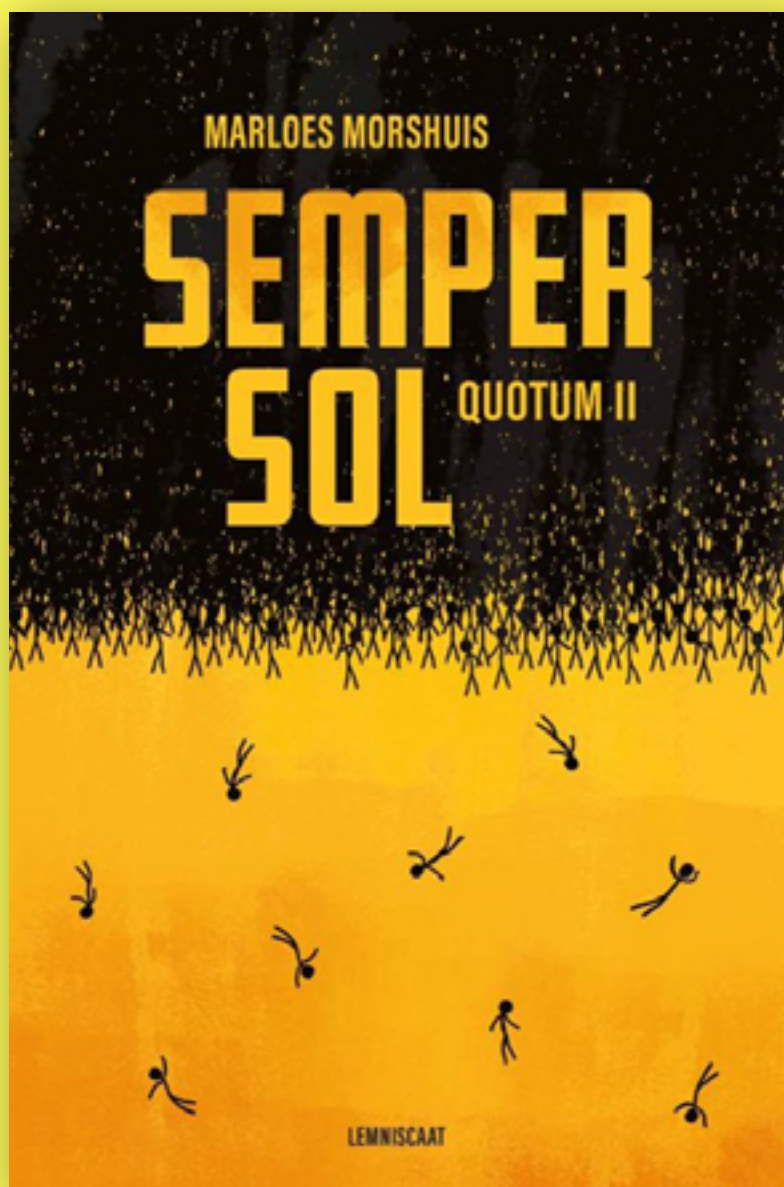

JONGE JURY LESBRIEF

**LESBRIEF BIJ
SEMPER SOL VAN MARLOES MORSHUIS**

Jonge Jury 2023

**LEES
BEEST**

De aarde is te vol. Om oorlog te voorkomen heeft de Wereldraad een quotum ingesteld: een maximum aantal inwoners per land. Er moeten mensen weg. Hoe die verdwijnen, mag ieder land zelf bepalen.

De Euro-Unie heeft een slimme truc bedacht om zonder bloedvergieten het quotum te halen: slinkers. Mensen in de slinkstand mogen maar zo weinig dat ze slechts voor de helft meetellen. Het leven van een slinker is zwaar, maar wie zich aan alle regels houdt, overleeft het wel.

Hoewel... Met de komst van president Foxen is er een gure wind opgestoken in de Euro-Unie. Zelf ziet Foxen de toekomst zonnig in – maar de slinkerbroers Axel en Tommy vrezen wat er in de schaduwen schuilt. Als ze de strijd aangaan met de duistere krachten achter het quotum, blijkt het lastig vechten als je niet weet wie je vijanden zijn... en wie je vrienden.

SEMPER SOL IS HET RAZEND SPANNENDE TWEDE EN LAATSTE DEEL VAN DE QUOTUM-SERIE.

Over Quotum – Project Z:

'Marloes Morshuis levert met *Quotum* een sterk staaltje dystopische sciencefiction af, geloofwaardig en prikkelend.'

– Vlag en Wimpel Griffeljury

'... een bloedstollend, filmisch verhaal dat actueel aanvoelt door thema's als overbevolking, discriminatie en populisme.'

– Bas Maliepaard in *Trouw*

'Dit is dystopische jeugdliteratuur die heel dichtbij komt. [...] Haar beste boek tot nu toe.'

– jaappleest.nl

WWW.LEMNISCAAT.NL

Axel voelde iets vochtigs op zijn lippen. Water? Water! Hij stak het gebarsten lapje leer uit dat op de plek van zijn tong lag. Geen water. Modder. Gulzig probeerde hij het vocht eruit te zuigen, maar het enige wat hij binnenkreeg, was zand. Het knarste tussen zijn kiezen toen hij het probeerde uit te spugen.

Hij wilde zijn ogen opendoen, maar zijn oogleden plakten aan elkaar. Met één hand trok hij zijn linkeroog een stukje open, maar sloot dat weer toen fel licht als de bliksem insloeg in zijn hersens. Hij kreunde. Waar hij ook was, hij wilde hier niet zijn.

‘Ax... Ax...’ De stem klonk schor en vaag bekend. Een hand schudde aan zijn schouder. ‘Ax...’ Sunny? Sunny!

‘Tommy?’ Het klonk als een schor gepiep, maar Sunny had het toch begrepen.

‘Tommy is ook hier.’

‘Waar?’ Axel negeerde de pijn en probeerde overeind te komen. Hij wreef net zolang in zijn ogen tot hij ze op een kiertje open kon houden. Iets verderop lag een verfrommeld hoopje Tommy. Axel draaide zich om naar Sunny, die hem met bloeddorlopen ogen in een vreemd grijzig gezicht aankeek. Achter haar zag hij mensen die als zombies tussen rijen vuilwitte tenten dwaalden.

Nee. Nee... Hij kneep zijn ogen stijf dicht in ongeloof.

Axel had nooit beelden gezien. De tientallen, misschien wel honderden van deze plekken die er moesten zijn, werden door de Wereldraad verstopt in de ruwste plooien van de aarde. Onzichtbaar, zelfs voor wie wilde kijken. Moeizaam deed

---

hij zijn ogen na een tijdje weer open, in de vage hoop dat hij wakker zou worden onder zijn donzen dekbed in Het Groene Graf. Dat was niet zo.

Sunny zag hoe het langzaam tot hem doordrong. Ze knikte. 'Ja, Ax... een krimpkamp.' Toen zakte ze opzij en krulde zich op als een egeltje in gevaar.

Pijn in zijn arm. Zwart. Meer herinnerde Axel zich niet. Het schemerde in zijn hoofd – en in het kamp. De mensen waren vervaagd tot schimmen die met een boog om hen heen liepen.

Ze lagen niet ver van een hoog hek met een schuifpoort. Daarachter lag iets wat leek op een parkeerplaats en weer daarachter rees een steile rotsmuur op. In de rotsen achter het hek zaten stalen deuren. Potdicht.

Toen Tommy wakker was geworden, hadden ze een tijdje om hulp geroepen, zacht, schor. Maar niemand was naar hen toe gekomen. Geen van de kampbewoners leek zich te verbazen over drie kinderen die in vochtige pyjama's half bewusteloos op de grond lagen.

Pas toen het donker was, hadden ze genoeg kracht verzameld om zichzelf omhoog te hijsen. Ze strompelden door de modder tot ze een lege tent vonden. Er zat een scheur in de zijkant en er was geen grondzeil, maar er lagen wel een paar dekens.

Axel probeerde zijn zintuigen uit te schakelen. Hij ademde door zijn mond om de pisgeur in de deken niet te ruiken, sloot zijn oren af om de geluiden van het kamp niet te horen – het geruzie, geloop en gesnurk van veel te veel mensen. Maar vooral wilde hij niets voelen. Zijn hoofd bonkte en zijn buik leek in de fik te staan. Bij iedere beweging laaiden de vlammen op en trokken ze een vurig spoor door zijn ingewanden.

Angeli Terrae. Aardengelen. Ze hadden het woord niet uitgesproken, ook niet toen Sunny haar mouw had opgestroopt

---

en een rood puntje in haar vel had gevonden. Alsof het hardop zeggen deze boze droom nog echter maakte dan hij al was. Maar zelfs Sunny kon niet verhinderen dat haar ogen groot van afgrijzen werden toen ze zag dat ze geprikt was. Ze hadden alle drie gezien wat er met Yannis gebeurde nadat hij in het moeras een giftig speldje in zijn buik had gestoken.

Had Yannis zich zo gevoeld als Axel nu? En Bikker, vlak voordat het leven uit hem vloeide en zijn lichaam koud en stijf op de vloer van de stal achterbleef? Axel veegde met zijn hand over zijn schilferige lippen, om te controleren of er geen schuimbelletjes op zaten. Hij durfde zijn ogen niet dicht te doen, maar had ook geen energie meer om ze open te houden. Hij vocht nog even, maar moest al snel opgeven.

Door de scheur in het tentdoek sijpelde grauw licht naar binnen. Axel wreef over zijn buik. De vlammeende pijn was verdwenen, maar had een schrijnend gat achtergelaten. Hoelang hadden ze niet gegeten? Of gedronken?

De mist in zijn hoofd was grotendeels opgelost en hij probeerde zijn gedachten te ordenen. Ze moesten in Het Groene Graf in hun slaap zijn overvallen door aardengelen. Maar waarom waren ze dan niet dood? En wat had het voor zin om hen in een krimpkamp te dumpen? Krimpkampen waren voor illegale vluchtelingen en slinkers die de regels hadden overtreden, niet voor mensen die officieel asiel hadden in de Noordelijke Unie, zoals zij. De kampleiding kon dat met één telefoontje naar de Veiligheidsdienst van de NU controleren.

Axels bloed begon weer te stromen nu hij wist wat hij moest doen: een bewaker vinden en de situatie uitleggen. Met een beetje mazzel sliepen ze vanavond alweer in een zacht bed. Hij kwam overeind, maar wankelde toen een golf duizeligheid hem overspoelde. Water. Ze moesten eerst water hebben. Hij boog zich over de twee onbeweeglijke dekenbundels

---

waarin Tommy en Sunny verscholen moesten zijn. Pas toen hij ze allebei op en neer zag gaan, sloeg hij de tentflap open en stapte het kamp in.

In het daglicht bleek dat hun tent aan een smal pad stond, dat was bedekt met steengruis en modder. Axel liep zo voorzichtig mogelijk, maar de steentjes sneden gemeen in zijn voeten. Gisteravond had hij dat niet gemerkt – waarschijnlijk omdat iedere vezel in zijn lijf toch al pijn deed. Schoenen, zette Axel op zijn boodschappenlijst. Water, bewakers, schoenen. Eten. Kleren. Vrijheid. Waar moest hij beginnen?

Hij keek om zich heen. De rotswand met de tunnel waardoor ze kennelijk het kamp in waren gekomen, rees een meter of honderd verderop dreigend omhoog. Hij draaide zich om. Ook de andere kant van het kamp werd afgegrensd door een hoge steenmassa. Axel strompelde naar een berg puin en klom erop.

Het kamp lag in een soort kloof. Ontelbare tenten kolkten als een rivier door het ravijn, klotsten tegen de rotswanden en stroomden de verte in, zover hij kon zien. Axel hapte naar adem. In dit kamp moesten duizenden mensen zitten... en hoeveel krimpkampen had de Wereldraad gebouwd? Tientallen, honderden? Zaten Letty en Jacob in zo'n kamp? Of... zijn ouders? Kennelijk konden aardengelen zomaar mensen in krimpkampen dumpen. Stel dat dat ook met pap en mam was gebeurd nadat ze in de klauwen van de Angeli waren gevallen... Misschien leefden ze dan toch nog – een soort van.

Axel wilde door het kamp rennen, iedere tentflap openrukken, roepen, schreeuwen... *Pap! Mam! Letty! Jacob!* Maar hij zakte machteloos op de stenen. De hoop doofde even snel als die was opgevlamd. Pap en mam waren dood. Hij kon zelfs Tommy niet uitleggen hoe hij dat wist. Het voelde alsof er

---

een lichaamsdeel was geamputeerd, al kon hij niet ontdekken welk. Hij wist alleen zeker dat er definitief iets miste.

En Letty en Jacob? Axel kromp in elkaar bij de gedachte dat hun lieve oude burens ergens op de wereld in zo'n tenten-zee kopje-onder waren gegaan... door de schuld van zijn familie. Als mam niet had geprobeerd om de Angeli Terrae te ontmaskeren, hadden Letty en Jacob nu lekker in hun tuin onder de appelboom kunnen zitten met een kopje thee. Of... als hijzelf geen ruzie had gemaakt met zijn moeder, want dan waren Tommy en hij op die verschrikkelijke verkiezingsavond gewoon met hun ouders meegegaan naar huis. Dan waren zij natuurlijk ook opgepakt, maar hadden de aardengelen Letty en Jacob in ieder geval met rust gelaten.

En waren er miljoenen slinkers vergiftigd met pasta pomodori van The Good Food Company. Hij schrok toen de stem van Letty door zijn hersenpan galmde, zo helder alsof ze naast hem stond. Ophouden met dat gejammer, Axel Stevens! Vergeet ons, doe iets nuttigs en ga water zoeken!

Hij stond op en sprong van de steenhoop. Letty's wil was wet. Dat had hij al geleerd toen hij voor het eerst belletje trok bij de burens. Lang, lang geleden.

Er kropen steeds meer mensen hun tent uit. Een vrouw met diepe groeven in haar gezicht liep rakelings langs Axel, alsof ze hem niet eens opmerkte. Haar ogen waren weggezonden in hun kassen, een reep stof hield haar gescheurde jurk dicht. Ze zag eruit als zestig, maar kon net zo goed dertig zijn. Axel had vooral oog voor de emmer water die ze bij zich had. 'Mevrouw...' Hij kuchte, maar meer dan een schor gefluister kwam er niet uit. 'Water? Waar?'

Ze keek hem glazig aan en ratelde toen een paar zinnen in een taal die Axel niet verstond. Ze kwam dus niet uit de Euro-Unie – daar was Engels al tientallen jaren de officiële spreek-

---

taal. Het was ook geen Noords, zoveel had hij nog net opgestoken deze zomer. Hij wees naar de emmer, maakte een drinkend gebaar en wees vragend om zich heen. Meteen trok de vrouw het water dicht tegen zich aan en liep weg.

Axel probeerde het bij een paar andere mensen, maar niemand sprak een taal die hij begreep. Als ze al iets terugzeiden – de meesten liepen snel door. Hij besloot in de richting te lopen waar de mensen met water vandaan kwamen. Hij kwam op een bredere en drukkere weg dan het smalle pad waaraan hun tent lag. Misschien leidde die naar het centrum van het kamp. Met water, eten – en bewakers. *Wat als die ook geen Engels spraken?* Axel drukte de gedachte snel weg. Desnoods zou hij met handen en voeten uitleggen dat ze niet in het kamp thuishoorden. *Even volhouden, Ax. Misschien zit je vanavond alweer in je kano.*

Bij de gedachte aan een meer vol koud en fris water ging hij sneller lopen. Hij volgde mensen met lege emmers en flessen, tot hij bij een lange rij kwam die voetje voor voetje naar voren schuifelde. Hier moest een kraan zijn, maar waar moest hij het water in doen? Als hij eerst maar een paar slokken kon drinken, dan had hij daarna energie om iets te zoeken. Axel ging achter in de rij staan en maakte smekende gebaren naar de mensen die met volle flessen en emmers terugkwamen. Een oude man siste naar hem en schudde met zijn vuist. Een vrouw met een emmer op haar hoofd leek te aarzelen, maar kreeg een schuwe blik en versnelde haar pas toen Axel een stap in haar richting zette. Uit de richting van de kraan kwam een jochie van een jaar of acht, twee volle plastic flessen in zijn handen. Zijn ogen stonden dof, maar lichtten op toen Axel vriendelijk naar hem lachte. Axel wist dat hij zijn hele leven spijt zou houden van wat hij ging doen.

Zodra het jongetje de hoek om was, ging hij hem achterna. Hij greep het ventje bij zijn arm, trok een van de flessen

---

uit zijn vieze knuistjes, mompelde 'sorry' en zigzagde weg tussen de tenten. Zodra hij op veilige afstand was, nam Axel een paar flinke teugen water. Hij schudde het beeld van twee donkere ogen die zich met tranen vulden van zich af, stopte de fles onder zijn pyjama en zocht de weg terug naar Tommy en Sunny. Hij merkte nauwelijks meer hoe zijn voeten bij iedere stap wegzonken in de vieze drek, hoe scherpe stenen zijn voetzolen teisterden, hoe de stank van duizenden ongewassen mensen en rottend afval zijn neusgaten in kringelde. Hij zag alleen de beschuldigende blikken van de mensen die op omgekeerde emmers voor hun tenten zaten. Dief.

Sunny en Tommy bewogen nog steeds niet toen Axel terugkwam in de tent. Hij liet zich op de grond vallen en duwde zacht tegen de berg dekens met zijn broertje erin. ‘Tommy! Tommy!’

‘Relax, Ax. Hij heeft net nog gekreund in zijn slaap. Hij is niet dood.’

‘Dacht ik ook niet,’ zei Axel. Hij draaide zich om. Sunny had zwarte kringen onder haar ogen en haar krullen hingen slap naar beneden, maar haar gezicht was niet langer grijs. Ze probeerde te glimlachen toen hij haar de fles water voorhield en nam voorzichtige slokjes.

‘Water? Ik wil ook.’ Tommy kwam moeizaam overeind en klokte de helft naar binnen. ‘Eten?’

Axel schudde zijn hoofd. Hij nam een slok water, maar proefde vooral de nare bijsmaak. Hij gluurde naar Sunny. Gelukkig vroeg ze niet hoe hij aan die fles kwam – tegen haar kon hij niet liegen. Ze zou er waarschijnlijk niet eens iets over zeggen, alleen naar hem kijken alsof hij de vleugeltjes van een lieveheersbeestje had uitgetrokken. Hij wendde zijn blik af en zwoer geluidloos dat hij het ooit goed zou maken met het jongetje.

Tommy wreef over zijn arm. ‘Wat is er gebeurd? Ik weet alleen nog dat ik wakker werd en er een wesp op mijn arm zat. Daarna niets meer.’

‘De duivels hebben ons gevonden,’ zei Sunny. ‘Ik zei toch al tegen Hanne dat we als een stelletje lokeenden bij dat

---

meer zaten! Maar nee, ik moest niet zo hysterisch doen, de Veiligheidsdienst had alles onder controle. Alsof een paar camera's en een alarm aardengelen kunnen tegenhouden. Sukkels.'

'Ze moeten ons in onze slaap overvallen hebben. Verdoofd en daarna hierheen gebracht,' zei Axel. 'Ik heb een prik gevoeld, maar verder niets gemerkt.' Of toch wel? Een flard van een droom waaide zijn gedachten in. Hij zat in een kano op een verlaten meer. Een aanwezigheid gleed traag langs de rand van zijn bewustzijn. Een schaduw. Scherper kreeg hij het niet, hoe hard hij zijn ogen ook dichtkneep.

'Ik snap het niet,' zei Tommy. 'Als het de Angeli waren, waarom leven we dan nog?'

'Denk jij dat we nog leven, Tommy?' vroeg Sunny. 'Dat lijkt me nogal optimistisch. Iedereen weet waarvoor krimpkampen bedoeld zijn. We zijn gedumpt op een vuilnisbelt voor menselijk afval... Misschien gunden de aardengelen ons geen snelle, pijnloze dood.'

'Sunny!'

'Wat, Ax, mag ik de waarheid niet zeggen? Het is toch zo? De krimpkampen zijn toch de afvoerputjes van de wereld? Was dat niet precies wat je moeder graag aan iedereen wilde laten zien?'

'De Angeli hebben wraakengelen op ons afgestuurd omdat we Project Zero hebben verpest...' fluisterde Tommy.

'Doe normaal, jongens.' Axel schudde zijn hoofd. 'Jullie vergeten iets belangrijks. Wij horen hier niet. We hoeven alleen maar iemand van de kampeiding te vinden om uit te leggen dat wij een visum hebben voor de NU en we zijn hier weg.'

'Perfect. Jij bent al op pad geweest vanochtend, dus vertel maar waar we ons moeten melden om dit misverstand op te lossen.'

Axel keek naar de grond.

‘Dat dacht ik al,’ zei Sunny. ‘Je snapt nog steeds niet hoe door en door verrot die aardengelen zijn, hè, Ax? Dacht je echt dat ze ons hiernaartoe hadden gebracht als we er makkelijk uit konden komen?’

‘Sorry, ik was even vergeten dat jij alles beter weet, vooral als het over aardengelen gaat. Je hebt Yannis natuurlijk goed bestudeerd.’

‘Hoe dúrf je dat te zeggen,’ siste Sunny. ‘Die jongen was zo wanhopig dat hij zichzelf verdronk omdat hij zijn aardengelmaatjes had verraden. En nóg ben je jaloers op hem?’

‘Jaloers? Volgens mij stroomt er nog aardengelgif door je aderen. Of je bent echt gestoord.’

Tommy rukte zijn deken af en smeed die op de grond. ‘Hou op! Het is altijd hetzelfde met jullie. Ik wou dat de aardengelen jullie hadden meegenomen in plaats van Mau.’ Hij stormde de tent uit. Axel vloog achter hem aan. ‘Wacht! Het spijt me, je hebt helemaal gelijk.’

‘Alweer.’

Axel knikte. ‘Ik weet niet waarom ik steeds ruzie krijg met Sunny. Het gaat vanzelf. Al sinds ze bij de slinkerdienst in Bonnheim kwam en zo chagrijnig deed. Je weet toch nog wel dat we haar stiekem “Shady” noemden?’

‘Je krijgt ruzie omdat je haar leuk vindt.’

Axel keek zijn broertje verbijsterd aan. ‘Wat heeft dat gif met jouw hersens gedaan?’

Tommy haalde zijn schouders op. ‘Misschien weet je het zelf nog niet. Kan me niet schelen, als jullie maar normaal doen.’ Hij wankelde. ‘Ik val om, Ax. Heb je echt geen idee waar we eten kunnen halen?’

‘Nee, maar geen probleem, daar komen we vast zo achter,’ zei Axel, terwijl hij probeerde niet te denken aan de uitgemergelde mensen die hij vanochtend over de paden had zien schuifelen.

Een gure wind joeg door de kloof en liet de tentzeilen klappen. Ze sloegen dekens over hun pyjama's en gingen op pad.

'Welke kant moeten we op?' vroeg Tommy.

'Geen idee,' zei Axel. 'Waar ik vanochtend was, is alleen water, verder niets.' Hij wees vaag naar de richting die hij zeker niet op wilde. Misschien had dat jongetje wel zijn familie gehaald en liepen ze nu naar de waterdief te zoeken. 'Ik denk dat we beter kunnen teruglopen naar de plek waar we zijn gedumpt. Waar je binnen kunt komen, kun je ook naar buiten.'

'Ja, mensen, er is een groot filosoof opgestaan!' riep Sunny. Ze sloeg meteen haar hand voor haar mond toen ze de boze blik van Tommy opving. 'Niets gezegd, niets gezegd! Oké, Ax, we beginnen bij de poort.'

'Er is hier niets,' zei Tommy, toen ze bij de plek aankwamen waar ze gisteravond wakker waren geworden. De schuifpoort en de stalen deuren in de rotswand waren nog steeds hermetisch gesloten, de open plek achter het hek was leeg.

'Wat had je dan verwacht, de kampreceptie waar je verse broodjes kunt bestellen?' vroeg Sunny.

'En de wificode.' Tommy, en Sunny barstten in lachen uit. Het lukte Axel niet om mee te lachen. Want als zelfs bij de ingang van het kamp geen bewakers waren, waar waren ze dan wel?

'Er zijn niet eens camera's,' zei hij. 'Je zou verwachten dat ze de boel in de gaten houden.'

Hij wilde aan het hek rammelen om te voelen hoe stevig het was, maar Sunny trok hem naar achteren. 'Niet doen! Er is vast een reden dat er geen camera's nodig zijn.' Ze wees naar de mensen die met een verschrikte blik in hun ogen voorbijliepen. Een oude man, kromgegroeid en knoestig als een boom die jarenlang de ergste stormen had getrotseerd, stond stil. Hij wees naar het hek en zwaaide zijn wijsvinger heen en weer in een gebaar dat iedereen op de wereld begreep: *pas op!*

‘Toch heb je wel gelijk, Ax. Die deuren zijn hier niet voor niets,’ zei Sunny. ‘En we waren bewusteloos toen we het kamp inkwamen, dus iemand moet ons gebracht hebben. Laten we wachten.’

Ze gingen op ruime afstand van het hek zitten. Tommy fixeerde zijn blik op de deuren, maar Axel had zich omgedraaid om het kamp te bekijken. Het deed hem denken aan de krottenwijken die hij wel eens op televisie had gezien, alleen dan minder kleurrijk. Alles leek hier wit, grijs of zwart. De tenten, de grond, de lucht, de kleding. De mensen. Hier en daar zag je wat bewoners met kleur op hun wangen, goed gekleed en met een vastberaden blik die uitstraalde dat ze er het beste van gingen maken tot er betere tijden aanbraken. Maar de meeste kampbewoners zagen eruit alsof alle leven uit hen was verdwenen. Ze deden Axel denken aan de goedkope waterijsjes die ze vroeger wel eens kregen: als je daar te hard op zoog, verdween alle kleur en smaak – wat overbleef smaakte nergens meer naar, het was alleen nog een vage herinnering aan wat er ooit was geweest.

Een uur ging voorbij. De deuren weken geen millimeter. Tommy kwam moeizaam overeind en sprak wat mensen aan. Die keken niet onvriendelijk, maar toch kwam hij snel terug. ‘Ik versta ze niet,’ zei hij. ‘Wie weet waar de aardengelen ons gedumpt hebben.’

Sunny wees naar een lichte vlek achter het wolkendek. ‘Hé whizzkid, als dat de zon is, zijn we dan op het noordelijk of zuidelijk halfrond?’

‘Hoe moet ik dat weten? Geen idee waar het noorden is.’ Tommy wankelde weer. ‘We kunnen hier wachten tot we een ons wegen, maar ik heb honger als een paard.’

Axel kwam ook overeind. Dit was inderdaad zinloos. ‘Ergens in dit kamp moet eten zijn,’ zei hij. ‘En iemand die ons wil helpen.’

‘Vind jij het af en toe niet moeilijk?’ vroeg Yannis voorzichtig aan Turiël toen ze samen op een meerdaagse missie waren in het zuidoosten van de Euro-Unie. Tot zover had zijn strategie gewerkt. Met wat intense blikken, wandelingen door het bos en opgerolde mouwen tijdens zijn krachttraining had hij Turiël gemakkelijk aan zijn zijde gekregen. Het was een begin. Als hij de koers van de Angeli Terrae wilde veranderen, had hij vrienden nodig op de Noordwing.

Turiël maakte zich los uit zijn armen en keek hem verwonderd aan. ‘Moeilijk? Wat bedoel je?’

‘Nou, die man van vanmiddag was ook een mens. Met drie kinderen, een hond en een vrouw.’

‘Dat had hij dan moeten bedenken voor hij ging rellen over de verhuizing van slinkers naar het moeras,’ zei Turiël. Ze kwam overeind in het hotelbed en begon haar haren te vlechten. ‘Weet je, de anderen in de Noordwing zeggen tegen me dat je een zwakkeling bent, een verrader, dat ik uit je buurt moet blijven. Ik heb je altijd verdedigd, ook al snap ik echt niet dat je Project Zero hebt tegengehouden. En nu je zulke gekke dingen zegt, vraag ik me af of mijn vrienden toch gelijk hebben. Het is een eer om als aardengel de aarde te mogen verdedigen. Ik dacht dat jij ook wilde vechten voor een betere wereld.’

‘Turiël... Er is niets belangrijkers in mijn leven dan dat. Maar...’ Yannis aarzelde toen hij de fanatieke schittering in haar ogen zag. ‘Ik vraag me alleen soms af of de Angeli geen betere manieren kunnen kiezen om ons doel te bereiken. Doe

---

jij dat nooit? God heeft ons niet voor niets hersens gegeven.’

Ze sprong uit bed alsof ze door een scorpioen was gestoken. ‘Asbeel! Je verdient die naam. Schaam je! Je bent het niet waard om de zoon van Ariël te zijn!’

De volgende dag reden ze zwijgend terug naar de Noordwing en al snel daarna zocht Turiël troost in de kolosale armen van Dimitriël.

Daarna bracht Yannis zijn ideeën een paar keer ter sprake bij oude makkers met wie hij al jaren in het legioen zat, maar dat was een doodlopende weg. Eentje die eindigde in een ravijn, als hij niet uitkeek. Hoe voorzichtig hij ook opperde dat de methodes van de aardengelen om minder mensen op aarde te krijgen misschien wat verfijnder mochten, wat minder doodelijk vooral, de reacties waren geschokt. ‘Ik weet niet wat er in het voorjaar met je is gebeurd in dat moeras, maar je bent serieus de weg kwijt, Asbeel,’ zei Fikel, een jongen die hij tot een van zijn weinige vrienden rekende – of in ieder geval niet tot zijn vijanden. ‘Je moet ophouden met dit gestook, voor Rafael je in de gaten krijgt. Ik zeg dit voor je eigen bestwil.’

’s Nachts dacht Yannis urenlang na over zijn volgende zet. Hij was niet teruggekomen bij de Angeli Terrae om te overleven, maar om iets te veranderen. Natuurlijk wist hij dat hij op een muur zou stuiten, daar kende hij de organisatie goed genoeg voor. Hij had gehoopt dat er ergens een opening was, maar het cement dat de organisatie bij elkaar hield was hecht en ondoordringbaar. Dat betekende dat hij nog maar twee mogelijkheden had. Hij kon het opgeven. Wegsluipen uit de Noordwing en op de bodem van het dichtstbijzijnde bergmeer gaan liggen. Of de aanval kiezen en in een laatste wanhoopspoging proberen om dwars door de muur van aardengelen te beuken.

Het was vrijdagavond, en de aula van de Noordwing was afgeladen met aardengelen. De laatste weken groeide het legioen hard. Het landhuis zelf was tot de nok gevuld met stapelbedden en de barakken die achter het trainingsveld waren geplaatst liepen ook snel vol. Er zat iets aan te komen, maar Yannis had geen idee wat. Vroeger wist hij alles altijd als eerste. Nu als laatste, leek het wel.

De zee van witte gewaden golfde enthousiast op en neer toen Rafael de cijfers van de Euro-Unie bekendmaakte. In anderhalve maand was tachtig procent van de slinkers verplaatst naar het moeras. ‘De laatste twintig procent zal lastiger worden,’ zei Rafael. ‘Dat zijn de dwarsliggers, die hun eigen belang boven dat van de hele Euro-Unie stellen. Deze slinkers moeten een netwerk hebben dat ze bevoorraadt en verbergt, want ze hebben natuurlijk geen woonruimte of voedselhulp meer. Foxen doet dit weekend een laatste oproep aan slinkers om zich vrijwillig te melden, met de boodschap dat mensen die slinkers helpen zelf ook een enkeltje moeras krijgen als ze worden betrapt. We hebben ons goed voorbereid. Volgende week sturen we een aantal Angeli-teams het land in.’ Rafael grinnikte. ‘Ik denk dat wij een betere neus hebben om slinkers op te sporen dan de Europese politie. Dimitriël gaat deze teams samenstellen en aansturen.’

Zoals altijd werd het doodstil toen Ariël het podium betrad en haar handen ophief. Tientallen jonge aardengelen keken devoot naar haar op terwijl Ariël hun zielen balsemde met zalvende woorden over de missie van de Angeli Terrae. Ja, ze begreep hoe zwaar het voor iedereen in de Noordwing was om te doen wat nodig was. Maar iedereen moest offers brengen. En op een dag zou de nieuwe lente aanbreken en zouden frisse regens het bloed wegspoelen. De aarde zou zich als een tere bloem opnieuw ontvouwen en ditmaal stonden de Angeli Terrae meteen klaar om te voorkomen dat die opnieuw betrapt zou worden door mensenmassa’s.

Hoe gingen de Angeli dat dan doen? Op die vraag had Yannis nog steeds geen antwoord gehoord. Zelfs met een miljard minder mensen was het nog steeds heel makkelijk om de aarde te vertrappelen. Of was dat miljard pas een beginnetje, zoals zijn moeder ooit had gezegd? Maar waar eindigde het dan voor de Angeli? Als er nog maar vijf miljard mensen op aarde over waren? Twee? Een? Of als er alleen nog maar aardengelen op de wereld waren?

Toen Ariël was uitgesproken stond Yannis op, liep naar het podium, vouwde zijn handen en boog zijn hoofd. ‘Ariël... Ik vraag toestemming om mijn visie te delen met mijn mede-aardengelen.’

Er speelde een triomfantelijk lachje om Ariëls lippen toen ze een stap naar achteren deed en een uitnodigend gebaar maakte. ‘Bij de Angeli Terrae mag iedereen zijn visie delen. Jij ook, Asbeel.’

Yannis onderdrukte het gevoel dat hij in een val liep toen hij het trapje naar het podium besteeg. Hij keek de aula in. Zijn blik gleed van Turiël, die met een mengeling van woede en bezorgdheid naar hem keek, via de spottende grijns van Dimitriël naar onbekenden die zich afvroegen wie die aardengel was die zich altijd afzijdig hield, maar nu ineens het podium pakte. Hij sloot zijn ogen om de blikken buiten te sluiten. *Dit is het moment, Yannis. Hiervoor ben je teruggekeerd naar de Angeli Terrae. Beuk dwars door die muur.*

‘Ik was een jongetje van tien toen mijn moeder Ariël mij uitlegde waarom er mensen van de aarde moeten verdwijnen,’ begon hij. ‘Ze maakte twee tekeningen. Ik wil graag dat jullie je ogen dichtdoen, zodat je die voor je kunt zien.’ Hij hoefde niet lang te wachten – gelukkig was het legioen daarin goed getraind, dacht hij cynisch. Je ogen sluiten als mensen dat van je vragen.

‘Mijn moeder tekende een wei met steeds meer koeien,’ ging hij verder. ‘Tot er zoveel koeien waren dat ze elkaar vertrapt en platdrukten tegen het prikkeldraad. Ze vroeg of ik dat erg vond. Ja! Natuurlijk! Ik vond het zo zielig dat ik er bijna om moest huilen. Daarna tekende mijn moeder een andere weide, met bomen, bloemen, en een klein groepje koeien dat alle ruimte had om te grazen en te schuilen voor regen en zon. “Denk je dat deze koeien gelukkiger zijn?” vroeg ze mij. Natuurlijk dacht ik dat. Maar ik weet nog dat ik me ook zorgen maakte, want waar moesten die andere koeien dan naartoe? Doe jullie ogen nu maar weer open.’ Tot zijn opluchting zag hij dat de blikken wat minder vijandig waren, nieuwsgierig zelfs. ‘Mijn moeder leerde mij toen een belangrijke les: het gaat om de kudde, niet om de koeien. Dat is de basis van de strijd van de Angeli Terrae... Daarom hebben we een quotum afgedwongen bij de Wereldraad. We maken de weides leger, zodat de kudde kan overleven. We weten allemaal hoe groot het offer is. Een miljard mensen – en dat is slechts een begin...’ Zijn stem viel weg. Yannis slikte en schraapte zijn keel.

‘Slokje water, Asbeel?’ vroeg Rafael. Zijn quasi-bezorgde toon gaf Yannis precies het zetje dat hij nodig had. Hij plantte zijn voeten stevig op de podiumplanken en trok zijn schouders naar achteren.

‘Nee, Rafael, dank je. Mijn punt is: moeten de koeien waarvoor geen plek is echt dood? Misschien kunnen we ze eerlijker verdelen. In sommige weides op de wereld is nog best plaats, en in andere groeit zoveel dat de koeien die daar grazen best wat minder kunnen eten. Misschien is er dan wel genoeg gras voor iedereen.’

‘Wat bedoel je nou, man? Hou eens op met die onzin over koeien, ik krijg zin in een goede biefstuk!’

Yannis wachtte tot het gelach was weggestorven. ‘Leuk, Dimitriël. Ik denk dat zelfs jij kunt begrijpen dat ik het over

---

landen en mensen heb. Dat noem je een metafoor – en die is zeven jaar geleden bedacht door Ariël. Wil je Ariël soms belachelijk maken?’

Dimitriël keek schuw naar de zijkant van het podium, waar Ariël inmiddels met een goedkeurend lachje om haar lippen naar haar zoon keek. Hij schudde zijn hoofd. ‘Natuurlijk niet. Het spijt me. Ik probeer gewoon te begrijpen wat je zegt, Asbeel.’

‘Ik zeg dat als we de bewoonbare ruimte op de wereld beter gebruiken en delen, we het quotum kunnen beperken. Hoe kunnen we straks met een klein groepje mensen gelukkig worden als de bodem van de aarde doordrenkt is met het bloed van degenen voor wie geen plek was?’ Het werd muistil. Misschien was het de stilte voor de storm, maar dat kon Yannis niet schelen. Hij voelde zich merkwaardig licht, nu hij had gezegd wat hij moest zeggen. Hij boog zijn hoofd en wachtte op wat komen ging.

Iemand klapte langzaam in zijn handen. Yannis keek op. Ariël. Ze stapte het podium op, ging naast hem staan en legde een hand op zijn schouder. ‘Alle aardengelen hier in de zaal kunnen een voorbeeld nemen aan Asbeel. Hij heeft een visie en durft zijn nek uit te steken. Ik weet dat Asbeel bereid is om zijn leven te offeren voor zijn overtuigingen.’ Ariël liet hem los en keek streng de zaal in. ‘Kunnen jullie allemaal hetzelfde zeggen? Is iedereen hier bereid de hoogste prijs te betalen voor de missie van de Angeli Terrae? Voor de kudde?’

De hoogste prijs... Yannis boog opnieuw zijn hoofd. Hij had hoog spel gespeeld door openlijk de koers van de Angeli in twijfel te trekken. Door te doen alsof hij het beter wist dan de architecten van de organisatie. Niemand in de zaal zou protesteren als Ariël hem zo opnieuw haar speldje aanbood. Gabriël zou hem niet nog eens kunnen redden. Maar als hij

---

net zijn laatste woorden had gesproken, dan was dat goed. In ieder geval kon hij de aarde verlaten met een zuiver geweten.

‘Asbeel heeft een punt,’ zei Ariël. Yannis hoofd schoot met een ruk omhoog. Hij kon er niets aan doen: zijn wangen begonnen te gloeien toen hij de warme glimlach van zijn moeder zag. ‘Natuurlijk moeten landen waar nog ruimte is nu al overtollige mensen uit landen met een quotum opnemen, maar die aantallen zijn nog zeer beperkt. Er zijn absoluut plekken op aarde die we nog niet ten volle benutten om de bevolkingsdruk te spreiden. Omdat er veel plaats is, of, om de woorden van Asbeel te gebruiken, veel gras. Als architecten van de Angeli zijn we voor de nabije toekomst zelfs al plannen hiervoor aan het ontwerpen. Jouw inzet kunnen we daarbij goed gebruiken, Asbeel. Gabriël heeft de juiste keus gemaakt door je na een moeilijke tijd nog een kans te geven. Dank je wel voor je bijdrage.’

De zee van witte gewaden week uiteen om Yannis door te laten, maar dit keer niet uit afkeer. Uit respect. Dit waren de Angeli Terrae. Dit was nog steeds zijn thuis.

LESMATERIAAL BIJ SEMPER SOL VAN MARLOES MORSHUIS)))

☰ OPDRACHT 1

Lees het eerste fragment uit *Semper Sol*. Let nadrukkelijk op de plaatsen en de weersomstandigheden die genoemd worden.

- Welke plaatsen (ruimtes) worden in dit fragment besproken? Hoe zien die plaatsen eruit?
- Wat wordt er over de weersomstandigheden gezegd?

Er zijn verschillende soorten ruimtes in een verhaal:

- De functionele ruimte: de plaats van handeling is van groot belang voor het verhaal. De ruimte heeft een functie. Voorbeeld: een horrorverhaal start in de kerkers van een verlaten kasteel, bij volle maan, terwijl het regent en bliksemt.
  - De decoratieve ruimte: de ruimte heeft geen enkel belang in het verhaal. De ruimte is functieloos en is er enkel ter decoratie.
  - De symbolische ruimte: de ruimte ondersteunt de handeling van de personages. Voorbeeld: een prinses huilt omdat de prins moet vertrekken en buiten stormt het en regent het pijpenstelen.
  - De contrasterende ruimte: de ruimte staat in contrast met de handeling. Voorbeeld: een prinses huilt omdat de prins moet vertrekken en buiten schijnt de zon.
- Van welk soort ruimte(s) is sprake in dit fragment? Leg je antwoord uit.
  - Bespreek je antwoorden met een klasgenoot. Zijn er verschillen tussen jullie antwoorden of juist helemaal niet?
  - Citeer vijf zinnen uit het fragment die jou als lezer het best laten zien hoe de plaatsen eruitzien.
  - Maak bij elk citaat een passende foto. Voeg jouw vijf foto's en citaten samen tot een poster op een groot vel papier.

☰ OPDRACHT 2

Het leven in slechte omstandigheden brengt niet het beste in de mens naar boven. Herlees, waar nodig, fragment 1.

- Door welke gebeurtenis in het fragment kun je een negatief beeld van Axel krijgen?
- Door welke gebeurtenis in het fragment kun je een positief beeld van Axel krijgen?
- Welke keuze van Axel in het fragment had jij anders gemaakt? Waarom?
- Welke keuze van Axel in het fragment had jij op dezelfde manier aangepakt? Waarom?
- In hoeverre heeft Axel mensenkennis? Waaruit blijkt dat?
- Vanuit welk perspectief kijk je naar Axel en leer je hem als lezer kennen? Hoe beïnvloedt dat de manier waarop je hem leert kennen?
- Is Axel volgens jou een 'flat character' of een 'round character'? Waarom? Zoek eventueel op wat deze begrippen betekenen.

OPDRACHT 3

Lees nu het tweede fragment uit *Semper Sol*.

- Leg in eigen woorden uit wat er in dit fragment precies gebeurt.
- In hoeverre zijn de leden van Angeli Terrae gehersenspoeld, denk je? Waaraan merk je dat?
- Yannis/Asbeel heeft de moed het podium op te stappen en zijn visie aan het publiek te presenteren. Met welke vergelijking vangt hij de aandacht van het publiek?
- Wat betekent deze vergelijking precies?
- Wat zegt Yannis/Asbeel over het belang van een groep tegenover het belang van een individu? Ben je het met hem eens? Leg je antwoord uit.
- Schrijf zelf een speech waarin je vol vuur vertelt wat er volgens jou op jouw school (of in jouw land/de wereld) verbeterd zou moeten worden.
  - Begin net als Yannis/Asbeel met een mooie vergelijking.
  - Schets jouw ideale toekomstbeeld voor je school.
  - Vertel wat er voor dat toekomstbeeld nodig is en hoe je dat kunt bereiken.
  - Sluit af met een knallende slotzin.
- Houd je speech in de klas.

Tip: Bespreek klassikaal hoe jullie alle goede ideeën verder kunnen verspreiden om daadwerkelijk iets te veranderen op school.

OPDRACHT 4

Hieronder zie je logo's die aan het begin van de hoofdstukken staan.

- Wat is er op elk logo te zien?
- Bij welk(e) personage(s) hoort welk logo?
- Waarom passen deze logo's bij die personages?
- Ontwerp zelf een nieuw logo voor één van de personages.
Leg uit wat de relatie is tussen het nieuwe logo en het personage.

OPDRACHT 5

Het motto van *Semper Sol* luidt:

I want the sun to shine on me
I want the truth to set me free
I wish the followers would lead
(‘Around The Sun’ – R.E.M.)

Vertaling:

Ik wil dat de zon op me schijnt
Ik wil dat de waarheid me bevrijdt
Ik wens dat de volgers zullen leiden

- Beluister het nummer *Around The Sun* van R.E.M. en lees daarbij de songtekst.
- Leg uit wat de songtekst van *Around The Sun* met het boek te maken heeft. Welke overeenkomsten zijn er?
- Maak zelf een Spotifylijst bij het boek *Semper Sol*. De Spotifylijst begint met *Around The Sun* van R.E.M. Kies daarnaast drie van onderstaande opdrachten voor het vervolg van de Spotifylijst:
  - Zoek twee liedjes die passen bij Yannis (bij wie hij is en wat hij doet)
  - Zoek twee liedjes die passen bij Axel (bij wie hij is en wat hij doet)
  - Zoek twee liedjes die passen bij Tommy (bij wie hij is en wat hij doet)
  - Zoek twee liedjes die passen bij Sunny (bij wie zij is en wat zij doet)
  - Zoek twee liedjes die het einde van het boek verbeelden
- Leg bij één van de gevonden liedjes kort uit waarom dit lied past bij het personage of het einde.

OPDRACHT 6

Marloes Morshuis sprak in *De Grote Vriendelijke Podcast* over het boek *Quotum*, het eerste deel van de *Quotum*-serie waar *Semper Sol* deel van uitmaakt.

- Beluister deze podcast van 31:00 – 55:00 minuten:
degrotevriendelijkepodcast.nl/afleveringen/aflevering-29-marloes-morshuis/
- Schrijf drie interessante uitspraken uit de podcast op die volgens jou te maken hebben met de klimaatcrisis en overbevolking en die je aan het denken zetten.
- Wat wil Marloes Morshuis bereiken met haar boeken volgens de podcast (40:00 – 45:00 min.)? Denk je dat dit doel behaald kan worden? Leg je antwoorden uit.
- Het boek *Semper Sol* is een vervolg op *Quotum*. In hoeverre geeft het boek *Semper Sol* een oplossing voor het probleem van de overbevolking en het klimaat? Waarom wel en waarom niet?
- In hoeverre heeft het boek *Semper Sol* je aan het denken gezet over het probleem van overbevolking?

- In hoeverre is het volgens jou belangrijk dat er voor jongeren fictieboeken over deze wereldproblemen geschreven worden? Leg je antwoorden uit.
- Verwerk je belangrijkste antwoorden en inzichten tot een origineel en creatief lapbook. Kijk hier (www.youtube.com/watch?v=LDwgc7mZkmw) naar een instructievideo. Op internet vind je daarnaast veel voorbeelden waarmee je inspiratie op kunt doen.